

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Жана Христова Големанова, дм,
член на научното жури съгласно Заповед № Р-109-393/15.11.2017 г.
на Ректора на Медицинския университет- Варна

Относно: Конкурс за заемане на академична длъжност „Доцент” в област висше образование, 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, по научна специалност „Социална медицина и здравен мениджмънт“ за нуждите на Медицински колеж- Варна, УС „Инспектор по обществено здраве”, обявен в ДВ бр. 77/26.09.2017 г.

Със Заповед № Р-109-457/22.12.2017 г. на Ректора на МУ-Варна съм определена да изготвя становище като член на научното жури.

В обявения конкурс участва един кандидат- **д-р Цветелина Христова Търпоманова, д.м.** Кандидатът е представил всички необходими документи, съответстващи на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за приложението му и Правилника за развитието на академичния състав в МУ – Варна.

Д-р Търпоманова е родена на 17.05.1970 в гр. Варна. Завършва през 1994 г. Медицинския университет Варна, през 2001 г. получава специалност „психиатрия”, през 2003 г. завършва в Икономическия университет Варна - „Здравен мениджмънт”, 2007 г. става магистър по здравен мениджмънт, а през 2012 г. получава научната и образователна степен „доктор” след защита на дисертация на тема *„Развитие на системата за лечение на зависимости – създаване и управление на структури в Община Варна“*. Има повече от 25 завършени курса като следдипломно обучение, повечето посветени на проблемите на зависимостите. Има и завършен курс по обща медицина. Впечатлява многостранната ѝ подготовка както като клиничен специалист, така и като специалист по проблемите на управлението в здравеопазването.

Трудовата ѝ биография започва като лекар в училище в гр. Долни чифлик, след това продължава като специализант в Катедрата по психиатрия и медицинска психология на МУ Варна, в ДПБ Кравуна – Началник наркологично отделение, в Девня – като психиатър в ДКЦ, от 2003 до 2012 е управител на „АГП СМП- ЦПЗ-Варна“

ЕООД, а от 2012 г. до днес работи в Медицински колеж – Варна последователно като хоноруван преподавател по Социална медицина и промоция на здравето, Инспектор по общественото здраве и социални дейности, асистент и от 2015 г. е Инспектор по общественото здраве и социални дейности, главен асистент.

Д-р Търпоманова е член на БЛС и на Българското дружество по общественото здраве.

Ползва английски, немски и руски езици.

**Обща характеристика на научно- изследователската и научно-
приложната дейност на кандидата**

Д-р Търпоманова е автор освен на дисертационния труд **„Развитие на системата за лечение на зависимости – създаване и управление на структури в Община Варна“** и на **монографията „Социални аспекти на лечението с метадон в България“**, МУ- Варна, 2016. 259 стр.

Обобщена информация за научните публикации

Дисертация

Монографии: 1 бр. с общ обем от 259 стр.

Образователни пособия: 4 бр. с общ обем от 262 стр.

Статии: 50 бр. с общ обем от 270 стр.

Резюмета: 12 бр. с общ обем от 16 стр.

Има **36 пълнотекстови публикации в сборници и научни списания в България и 14 пълнотекстови публикации в чуждестранни издания**. Основната тематика, на която са посветени трудовете ѝ, са, от една страна, всички аспекти на зависимостите, а от друга – въпроси на психичното здраве при подрастващите и здравословния начин на живот.

Кандидатката има участие и в **четири образователни пособия по проекти**, които засягат въпросите на добрата клинична практика, агресията в училищата, както и методичното ръководство за педагози и училищни психолози.

Д-р Търпоманова има представени **5 резюмета от доклади, изнесени на научни форуми в България и 7 резюмета от чуждестранни научни форуми**. Засягат се въпросите на обучението на студентите и здравословния начин на живот при подрастващите.

Участвала е в 20 национални научни форума и в 18 в чужбина.

От всички видове споменати научни публикации, д-р Търпоманова е самостоятелен автор при 18 от тях, при 20 е първи автор, а при останалите втори и следващ.

Кандидатката има участие в **петнадесет изследователски проекта**, при шест от които е ръководител. Проектите се характеризират с изключителна актуалност и възможности за приложение в практиката. Става дума за: здравно образование по въпросите на хепатит С при лица използващи наркотици; рехабилитация при зависимости; професионална квалификация при зависими лица; рехабилитация на деца с увреждания; дневни центрове за социална рехабилитация и реинтеграция; превенция на агресията сред ученици; проблеми на личностовото развитие при деца от 1 до 7 клас от етническите малцинства и др. Всички тези проблеми са водещи проблеми не само на нашето съвременно общество, а и на другите високоразвити държави.

Монографичният труд **Социални аспекти на лечението с метадон в България** е адресиран преди всичко към работещите в сферата на лечението на зависимости, но може да бъде използван и при специализираната подготовка на студенти, специализанти и докторанти.

Публикуваните научни трудове и резултатите от изследователската работа по програми и проекти са посветени на три научни направления:

- 1. Лечение и рехабилитация на лица, зависими от наркотични вещества, с 26 публикации;**
- 2. Промоция на здраве с акцент училищна възраст, с 27 публикации;**
- 3. Оптимизиране на обучението на студентите в Медицински колеж– Варна, включващо 15 публикации.**

Приносите от **първата група** публикации са с подчертано конкретна практическа насоченост: Направено е сравнително проучване на структурите за лечение и рехабилитация на зависими лица; Изготвен е анализ на системата за лечение и рехабилитация на зависими лица в град Варна с определяне на оптималния брой структури и услуги на регионално ниво; Адаптиран е метод на СЗО за оценка на нуждите от лечение и рехабилитация; Изготвен е модел на мрежа от структури за лечение и рехабилитация с единен център за оценка, насочване и координация; Изготвени са Насоки за добра клинична практика в субституиращото лечение; Предложен е модел за оптимизиране на метадоновото лечение в България чрез диференциране на метадоновите програми и др.

Приносите от **втората група** са: Изработване на насоки за добра практика за превенция и справяне с агресията в училищна възраст; Изготвяне на Методическо ръководство за педагогически съветници и Пътеводител на съвременния родител; Апробиране на конкретни интервенции за справяне с проблемно поведение при учениците; В рамките на практическото обучение на студентите - изработване на план-програми за здравно образование по теми и възрастови групи за учениците.

Третата група публикации включват: Предложение за обучителна програма на студенти от медицинските университет и медицинските колежи за психосоциален съпорт в системата на средното образование и Предложение за разширяване на програмата по избираемата дисциплина „Промоция на здраве в училище“, с цел подготовка на инспекторите по обществено здраве за специалисти по здравно образование в училищата.

Оценка на учебно-преподавателската дейност на кандидата

Академично развитие

- 2009-2012 – МУ-Варна, свободен докторант към катедра „Икономика и управление на здравеопазването“, научна специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“, шифър 03.01.53;
- 2012 – „Доктор“ по научна специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“
- 2012-2013 – Медицински колеж – Варна, хоноруван преподавател по „Социална медицина и промоция на здравето“;
- 2013 – Медицински колеж – Варна, УНС: Инспектор по обществено здраве и социални дейности, асистент;
- 2015 – Медицински колеж – Варна, УНС: Инспектор по обществено здраве и социални дейности, главен асистент;

Експертна и преподавателска дейност

- 2008 – Участие в работна група за разработване на стандарти за добра клинична практика в субституиращото поддържащо лечение;
- 2011 – Обучение на медицински специалисти, педагогически съветници, училищни лекари, учители, насочено към разпознаване на първи признаци на употреба на психоактивни вещества и адекватно реагиране;
- 2012 – Обучение на педагогически съветници, училищни психолози, учители от детски градини за работа с деца с проблемно поведение и родители;
- 2013-2015 – Експертна дейност в „Експертен съвет по лечение на зависимости“ към МЗ;
- 2017 – СДО „Ранна детска интервенция“, лектор;

Ръководени занятия по учебни дисциплини

- Социална медицина и промоция на здравето
- Промоция на здравето в училище
- Промоция на здравето на работното място
- Социална медицина и промоция на очното здраве

Д-р Търпоманова ръководи един дипломант.

Лечебно-диагностична дейност в областта на зависимостите

Като ръководител на програма за лечение с метадон и рехабилитация и управител на Центъра за психично здраве, д-р Търпоманова е осъществявала лечебна дейност. Центърът е предлагал комплексни услуги – лечение със заместващ препарат, организиране на арт- и психодраматични групи, подкрепа за зависими родители, професионална квалификация и др. Повечето от авторските ѝ проучвания, в т.ч. и монографията се основават на клиничния ѝ опит. За съжаление, през 2016 г. Центърът бива закрит.

Лични впечатления от кандидата

Познавам д-р Търпоманова от времето на работата по нейната дисертация. Бях впечатлена от работоспособността ѝ, прецизността, с която работи и най-вече от емоционалната ѝ ангажираност към проблемите на зависимостите. В нашето съвремие често се срещаме, за съжаление, със случаи на научен нихилизъм и безотговорно интерпретиране на данни. За разлика от подобни примери, д-р Търпоманова е изключително отговорна и има подчертан стремеж да се опитва да прилага, а и да убеждава съответните институции да прилагат полезните резултатите от направените проучвания.

Прави впечатление всеотдавателната ѝ подготовка, както и желанието ѝ да придобива нови знания и да се развива.

Заклучение

Кандидатката д-р Цветелина Търпоманова покрива изцяло изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за приложението му. Представила е достатъчна по обем и с много добро качество научна продукция, която е с неоспорима актуалност и подчертана практическа насоченост. Притежава висока

професионална квалификация, висок научен и професионален морал и не на последно място има много добра езикова подготовка, условие, което е от голямо значение за развитието на един учен в днешния свят.

На основата на всичко казано, предлагам на уважаемите членовете на Научното жури да присъдят на д-р Цветелина Търпоманова академичната длъжност „Доцент” в област висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина, по научна специалност **„Социална медицина и здравен мениджмънт“.**

София, 21.01.2018 г.

Доц. д-р Жана Големанова, дм